

TEMA: KRONISK NJURSJUKDOM

Okänd folksjukdom som drabbar allt fler

Kronisk njursjukdom är ett växande folkhälsoproblem; en tiondel av befolkningen har tecken på nedsatt njurfunktion. Kronisk njursvikt är också i sig en viktig riskfaktor för hjärt-kärlsjukdom (lika viktig som diabetes och hypertoni) – ökande sjukvårdskostnader är att vänta.

PETER STENVINKEL, professor, överläkare, njurmedicinska kliniken, Karolinska universitetssjukhuset, Stockholm
peter.stenvinkel@ki.se

Förekomsten av kronisk njursjukdom ökar i hela världen, och aktuella studier visar att över 10 procent av befolkningen i Asien, Europa, Australien och USA har tecken på kronisk njursjukdom i form av proteinuri och/eller nedsatt glomerulär filtration (GFR). Hos personer äldre än 65 år är andelen med njurpåverkan betydligt högre.

Eftersom aktuella epidemiologiska studier visar att kronisk njursvikt i sig utgör en minst lika viktig riskfaktor för hjärt-kärlsjukdom som diabetes och hypertoni, är kronisk njursjukdom ett betydande folkhälsoproblem i en alltmer åldrande befolkning.

Stora hälsovinster skulle kunna göras om ökade sjukvårds- och forskningsinsatser sattes in på detta hittills eftersatta område. Det är uppenbart att den ökande förekomsten av typ 2-diabetes och/eller hypertoni runt om i världen kommer att leda till snabbt ökande sjukvårdskostnader på grund av njursvikt.

Trots stora teknologiska framsteg inom dialysbehandlingen har överlevnaden för denna patientgrupp inte påtagligt förbättrats, och 5-årsöverlevnaden för en dialyspatient är jämförbar med den man ser hos patienter med ovarie- och koloncancer. Hos njurtransplanterade patienter ses en betydligt bättre överlevnad.

I detta nummer av Läkartidningen sätter vi fokus på denna okända folksjukdom med en serie artiklar som tar upp ämnen som allmänt diskuteras inom nefrologin.

Eftersom tidig njursjukdom ofta är asymtomatisk, missas ofta en god möj-

lighet till behandling som minskar progressionstakten av sjukdomen; det krävs att man aktivt letar efter den. I en inledande kommentar diskuterar Peter Bárány kring detta och hur vårdkedjan kan se ut vid behandling av njursjuka patienter.

Därefter skriver Stefan Jakobson om omfattningen av kronisk njursvikt och dess konsekvenser. Anders Grubb och Anders Christensson diskuterar vilka verktyg som ska användas för att diagnostisera och följa kronisk njursvikt. Aktuella aspekter på prevention och behandling av diabetesnefropati och hypertoni presenteras i artiklar av Maarit Korkeila respektive Lars Weiss.

En viktig aspekt vid läkemedelsbehandling av en alltmer åldrad befolkning är att risken för överdosering och biverkningar av läkemedel ökar även vid måttligt nedsatt njurfunktion. I en artikel av Charlotte Asker-Hagelberg et al undersöks stödet för läkemedelsförskrivning till patienter med nedsatt njurfunktion. Om njurfunktionen alltid beaktades vid val och dosering av läkemedel, skulle det medföra stora hälsovinster.

Naomi Clyne et al presenterar därefter hur man i Södra sjukvårdsregionen tagit fram ett regionalt vårdprogram för preventiv nefrologi.

Hur njursjuka patienter ska hanteras i ett kardiologiskt perspektiv diskuteras av Karolina Szummer och Tomas Jernberg. I en aktuell svensk uppföljning av 57 000 hjärtinfarktpatienter mellan 2003 och 2006 hade bara ca 20 procent helt normal njurfunktion.

Slutligen beskriver jag själv olika orsaker till kärlförfalkning, en vanlig och fruktad komplikation hos patienter med dialyskrävande njursvikt. ■

Citera som: Läkartidningen. 2013;110:CCPZ

INNEHÅLL

MEDICINSK KOMMENTAR

1016 Tidig diagnos kan hejda sjukdomens progress *Peter Bárány*

ARTIKLAR

1018 Kronisk njursjukdom – ett folkhälsoproblem? *Stefan Jacobson*

1021 Dags för nya mått för diagnos och uppföljning av njursjukdom *Anders Grubb, Anders Christensson*

1025 Prevention och protektion vid diabetesnefropati *Maarit Korkeila Lidén*

1028 Behandling av hypertoni vid kronisk njursjukdom *Lars Weiss*

1030 Otydligt om läkemedelsdosering vid nedsatt njurfunktion *Charlotte Asker-Hagelberg, Diana Rydberg, Maria Hentschke, Lennart Holm, Staffan Rosenborg, Carl-Gustaf Elinder*

1033 Stor acceptans för regionalt vårdprogram i preventiv nefrologi *Naomi Clyne, Anders Christensson, Cecilia Ervander, Göran Ilestam, Sten Tyrberg, Annika Åkerberg*

1037 Nedsatt njurfunktion och hjärtinfarkt – en riskkombination *Karolina Szummer, Tomas Jernberg*

1041 Vaskulär förfalkning: ett vanligt men förbiset tillstånd *Peter Stenvinkel*

GÄSTREDAKTÖR

PETER STENVINKEL (presentation, se artikel härintill) har som gästredaktör bistått redaktionen med planering, granskning och artikelurval.

Läkartidningens teman ska förstärka det medicinska innehållet och ge en helhetsbild av aktuella medicinska områden. Nästa tema, i Läkartidningen nr 36, som utkommer den 4 september, kommer att vara Livsstil och hälsa: Ungdomar.